J. Myanmar. Acad. Arts Sci. 2018 **Vol. XVI. No. 6A**

မြန်မာဝတ္ထုတိုခေတ်ဦး စာရေးဆရာတို့၏ အဦးဆုံးလက်ရာများ

အေးသူဇာ*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ၂၀ ရာစုခေတ်ဦးတွင် စတင်ပေါ်ပေါက်လာသော မြန်မာဝတ္ထုတိုများထဲမှ ရွှေဥဒေါင်း၊ ဒဂုန်ရွှေမျှား၊ ပီမိုးနင်းတို့၏ ဝတ္ထုများကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်း တွင် အခန်း (၁) ကမ္ဘာ့ဝတ္ထုတိုစတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံ၊ အခန်း (၂) မြန်မာ့ဝတ္ထုတို စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံ၊ အခန်း (၃) မြန်မာဝတ္ထုတိုခေတ်ဦးစာရေးဆရာတို့၏ အဦးဆုံးလက်ရာများ လေ့လာချက်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ရွှေဥဒေါင်း၊ ဒဂုန်ရွှေမျှား၊ ပီမိုးနင်းတို့၏ ဝတ္ထုတို (၃)ပုဒ်ကို ထုတ်နုတ်ပြီးလျှင် မြန်မာဝတ္ထုတို လမ်းကြောင်းကို မည်ကဲ့သို့ဖန်တီးတီထွင်ခဲ့ကြောင်း မည်သည့်အတတ်ပညာများကို သုံးစွဲထားကြောင်း စသည်တို့ကို ဆန်းစစ်လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ – ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်၊ ရှုထောင့်၊ အားပြိုင်မှု၊ ရေးဟန်အတတ်ပညာ၊ ဝတ္ထုတို အတတ်ပညာ၊ နောက်ခံအဖွဲ့၊ ပြောစကား

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာဝတ္ထုတိုများ စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံကို လေ့လာတင်ပြပြီးလျှင် ဝတ္ထုတိုခေတ်ဦး၌ ရေးသားခဲ့ကြသော စာရေးဆရာကြီးများ၏ ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှုအတတ်ပညာများကို လေ့လာတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ တင်ပြရာ၌ ၂၀ ရာစု ခေတ်ဦးတွင် ရေးသားခဲ့ကြသောသော ရွှေဥဒေါင်း၊ ဒဂုန်ရွှေမျှား၊ ပီမိုးနင်းတို့၏လက်ရာ ဝတ္ထုတို (၃)ပုဒ်ကို ရွေးချယ်ထုတ်နုတ် လေ့လာတင်ပြပါမည်။ မြန်မာဝတ္ထုတို လမ်းကြောင်းကို စတင်တီထွင်ဖောက်လုပ်ရာတွင် ဦးဆောင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်သည့်အလျောက် ထိုသူတို့၏ လက်ရာဝတ္ထုတိုများမှာလည်း အမြောက်အမြား ရှိခဲ့ပါသည်။ ယင်းတို့အနက်မှ ၂၀ ရာစုခေတ်ဦးလက်ရာ စစ်စစ်ဖြစ်သော ဆရာကြီးများ၏ အဦးဆုံးလက်ရာကို ရွေးချယ်လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းကို ပြုစုရန်အတွက် ရွှေဥဒေါင်း၏ ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်၊ ဒဂုန်ရွှေမျှား၏ ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်၊ ပီမိုးနင်း၏ ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်များကို ဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် 'စာရေးဆရာတို့၏ ပထမဆုံးလက်ရာမွန်များ' ဆိုသည့် ကွာလတီ(Quality) စာပေတိုက်မှ ထုတ်ဝေသောစာအုပ်မှ ဝတ္ထုတိုများကို ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်တွင်

* နည်းပြ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းတက္ကသိုလ်

ရွှေဥဒေါင်း၏ 'မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်'၊ ဒဂုန်ရွှေမျှား၏ 'ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ'၊ ပီမိုးနင်း၏ 'ဆိုးပေ'၊ လယ်တီပဏ္ဍိတဦးမောင်ကြီး၏ 'အလင်းနှင့်အမှောင်'၊ ဇေယျ၏ 'ဗိုလ်ရန်အောင်'၊ ဒဂုန်ခင်ခင်လေး၏ 'နွဲ့နွဲ့ဝတ္ထု' ဝတ္ထုတိုများ ပါဝင်ပါသည်။ ထိုဝတ္ထုတိုများအနက် ရွှေဥဒေါင်း၊ ဒဂုန်ရွှေမျှား၊ ပီမိုးနင်းတို့၏ ဝတ္ထုတို (၃)ပုဒ်ကို ထုတ်နုတ်၍ လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် ကမ္ဘာ့ဝတ္ထုတိုများကို မြန်မာ့အစဉ်အလာ ဝတ္ထု ပုံပြင်များ၏သဘောနှင့် ပေါင်းစပ်ကာ မြန်မာဝတ္ထုတိုအဖွဲ့ပုံစံအဖြစ် စတင်တီထွင်ခဲ့ရာတွင် စာရေးဆရာတို့၏ ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှုအတတ်ပညာ သဘောကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှုအတတ်ပညာများကို မည်သည့်ဝတ္ထုထဲ၌ မည်သို့အသုံးပြုထားသည်ကိုလည်း ထည့်သွင်း လေ့လာ တင်ပြပါမည်။ ဤစာတမ်းသည် ဝတ္ထုတိုခေတ်ကို လမ်းထွင်ခဲ့ကြစဉ်က ထိုစာရေးဆရာကြီးများအသုံးပြုသည့် ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှုအတတ်ပညာသဘောနှင့် ၂၀ ရာစု ခေတ်ဦးဝတ္ထုတို တို့၏ အဆင့်အတန်းကို တင်ပြနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်မိပါသည်။

၁။ ကမ္ဘာ့ဝတ္ထုတို စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံ

ဝတ္ထုတိုဟူသောအဖွဲ့ပုံစံသည် ရသစာပေအမျိုးအစားတွင်ပါဝင်သည်။ ဝတ္ထုတိုသည် ဝတ္ထုရှည်ထက် နှစ်ပေါင်း (၁၀၀)ခန့် နောက်ကျပြီးမှ အနောက်တိုင်းတွင် ပေါ်ထွန်းလာခဲ့သည်။ နော်ဗယ်[၁] ခေါ် ဝတ္ထုရှည်အဖွဲ့သည် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများ၌ ၁၈ ရာစုတွင် စတင်ပေါ်ထွန်းခဲ့ပြီး ဝတ္ထုတိုမှာမူ ၁၉ ရာစုတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဝတ္ထုတို၏အခြေခံသဘောသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀၀ ခန့်ကပင် အစပျိုးခဲ့သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ဇော်ဇော်အောင် ကလည်း –

> "ဝတ္ထုတိုဟာ ကမ္ဘာမှာ အစောဆုံးပေါ်တဲ့ အနုပညာပုံသဏ္ဍာန်(art form) ဖြစ်တယ်။ အနုပညာအမျိုးအစား(genere)လည်း ဖြစ်တယ်လို့ သတ်မှတ် အတည်ပြုထားကြသည်။ လွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်းလေးထောင်လောက်က သန္ဓေတည်တယ်လို့လည်း ဆိုကြတယ်။ ခန့်မှန်းချေ အစောဆုံး မှတ်တမ်းဝင်တာကတော့ သုံးထောင့်နှစ်ရာဘီစီ(BC- 3200)လောက်မှာ ပေါ်တဲ့ အီဂျစ်က ညီအစ်ကိုနှစ်ယောက် (The Two Brother)ဆိုတဲ့ ပုံပြင် ဖြစ်တယ်။

---

[၁] Novel

> ကျွန်တော်တို့မှာရှိတဲ့ ဇာတကတွေ၊ ၅၅၀ နိပါတ်တော်တွေ၊ အိန္ဒိယက ပန်ချန်တန်တရ (panchantantra) ပြီးတော့ .. ကမ္ဘာကျော်အီစွတ်(Aesop) ပုံပြင်တွေဟာ ဝတ္ထုတိုရဲ့ (ဘိုးဘေးရင်းမြစ်) တွေပါပဲ။ ခေတ်ဟောင်းက ဂရိ(Greek)၊ ရောမ(Roman)၊ အလယ်ပိုင်းက ဟီးဗရူး (Hebrew)၊ အာရပ်(Arab)တွေ၊ အရှေ့တိုင်းမှာ ဟိန္ဒူ (Hindu)တွေ၊ ဂျပန်(Japan)တွေမှာ ပုံပြင်တွေရှိခဲ့တယ်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ရွှေယုန်နှင့် ရွှေကျား၊ မထွေးလေးနဲ့ ရွှေစွန်ညိုတို့ကိုလည်း သတိပြုမိဖို့ လိုပါတယ်”[၁]

ဟု ဆိုထားပါသည်။

ထိုကာလ၌ပင် ဟိန္ဒူတို့၏ တိရစ္ဆာန်ပုံပြင်များဖြစ်သည့် ပဉ္စတန္တရပုံဝတ္ထုများ ပေါ်ထွက်ခဲ့သည်။ ထိုဝတ္ထုများတွင် တိရစ္ဆာန်များသည် လူကဲ့သို့ စကားပြောသည်။ ကိုယ့်ကျင့်တရားကို လမ်းညွှန်ပေးသည်။ (BC- 600)ကပင် ဂရိတို့သည် အီစွတ် ပုံပြင်များကို ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ခရစ်ယန်တို့၏ သမ္မာကျမ်းစာသည် လည်း ဝတ္ထုတို ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာအောင် အထောက်အပံ့ပြုသည်။ အလယ်ခေတ်တွင် ဝတ္ထုတိုများ ပိုမို၍ ထွန်းကားလာသည်။ အရေဗီယန်နိုက်[၂] ခေါ် တစ်ထောင့်တစ်ညပုံပြင်များသည် လည်း စိတ်ကူးယဉ်ဆန်သော ပုံပြင်ဝတ္ထုဖြစ်ပြီး ၈ ရာစုတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်။ ထို ပုံပြင်များကို ၁၇၀၄ ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်၌ ပထမဆုံး ပုံနှိပ်ခဲ့သည်။ ၁၈ ရာစု သို့ ရောက်လာသောအခါ ခေတ်ပေါ်ဝတ္ထုတိုများသည် မဂ္ဂဇင်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် အတူ ထွန်းကားလာခဲ့သည်။ ဝါရှင်တန်အာဗင်း[၃] (၁၇၈၃–၁၈၅၉)သည် မော်ဒန် ဝတ္ထုတို များ၏ဖခင် အဖြစ် ဝေဖန်ရေးဆရာတို့၏ အလေးထားခြင်းခံရသည်။

အမေရိကန်စာရေးဆရာနှင့် စာပေဝေဖန်ရေးဆရာ ဖြစ်သော အက်ဂါအယ်လင်ပိုး[၄] (၁၈၀၉–၁၈၄၉)သည် ကောင်းစွာပြုပြင်စီရင်ထားသော ဝတ္ထုတိုများကို ရေးသားခဲ့ သည်။ ပိုးသည် ယခုအခါ၌ လူတိုင်း ရင်းနှီးနေသော ဝတ္ထုပုံစံပေါ်အောင် ပုံသွင်းခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုတိုအဆင့်အတန်း တိုးမြင့်လာအောင် မြှင့်တင် ခဲ့သူလည်း ဖြစ်သည်။

အမေရိကန်ဝတ္ထုတိုများသည် အမေရိကန်မဂ္ဂဇင်းများကိုမှီး၍ ပေါ်ထွန်းလာ သည်။ ထိုအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အက်ဂါအယ်လင်ပိုး၏အယူအဆနှင့် ဝတ္ထုတိုအပေါ်ထားရှိသည့်အမြင်ကို ကျော်အောင်က ‘နိုင်ငံခြားဝတ္ထုတိုစာတမ်း’ တွင် –

---

[၁] ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၁၆၊ ၂၅။

[၂] Arabian Knignt

[၃] Irving, Washington

[၄] Edgar Allan Poe

> "ဝတ္ထုတိုသည် အမေရိကန်မဂ္ဂဇင်း၏ သားဖြစ်သည်ဟု ပိုးက ဆိုသည်။ ထို့နောက် ပိုးကပင် ဝတ္ထုတို၏အင်္ဂါရပ်တို့ကို သတ်မှတ်သည်။ တစ်ထိုင်တည်းဖတ်လို့ရနိုင်ရမည်။ ရည်ရွယ်ချက် တစ်ခုတည်းရှိရမည်။ ပင်ကိုဖြစ်ရမည်။ စာဖတ်သူစိတ်ကို နှိုးဆွနိုင်ရမည်။ စွဲကျန်ခဲ့ရမည်"[၁]

ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အက်ဂါအယ်လင်ပိုးသည် အမေရိကန်တွင် ၁၉ ရာစုဦးပိုင်း၌ ဝတ္ထုတိုများ စတင် ရေးသားခွင့်ရခဲ့သည်။ ပိုး၏ ထူးခြားချက် (၃)ခုမှာ –

> "(၁) လျှို့ဝှက်သည်းဖိုဝတ္ထု အရေးကောင်းခြင်း (၂) လူသတ်မှုဝတ္ထုကို ရင်တမမ ဇာတ်ကြွကြွဖြစ်အောင် ရေးနိုင်ခြင်း (၃) သိပ္ပံဝတ္ထုများတွင် သည်းထိတ်ရင်ဖို ဖြစ်အောင် ရေးနိုင်ခြင်း"[၂]

တို့ဖြစ်သည်ဟု ကျော်အောင်က ဆိုခဲ့သည်။

အင်္ဂလန်နှင့် ရုရှားစာပေလောကတွင်လည်း ၁၉ ရာစုတွင် ဝတ္ထုတိုများ ထွန်းကားလာသည်။ ကမ္ဘာ့ခေတ်သစ်ဝတ္ထုတိုသမိုင်းတွင် ဝတ္ထုတိုလောကကြီး တစ်ခုလုံးကို ကျားကန်ပေးသော ဒေါက်ကြီး (၂)ခု အဖြစ် သတ်မှတ်ခံရသည့် စာရေးဆရာနှစ်ဦးမှာ ပြင်သစ်စာရေးဆရာ မောပတ်ဆွန်း[၃] နှင့် ရုရှားစာရေးဆရာ ချက်ကော့[၄] တို့ဖြစ်သည်။

အဆိုပါစာရေးဆရာတို့နှင့်ပတ်သက်၍ အီး အမ် ဖောစတား[၅] ၏ သုံးသပ်ချက်ကို ကျော်အောင်က–

> "မောပတ်ဆွန်းနှင့်ချက်ကော့တို့သည် ခေတ်အလျောက် ပေါ်လာသော စာပေရေစီးကြောင်းများ မဟုတ်။ အရှိန်အဟုန်ကြီးစွာဖြင့် စီးဆင်းလာသော ရေစီးကြောင်းကြီး နှစ်ခု ဖြစ်သည်"[၆]

ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ၁၉ ရာစုတွင် ဝတ္ထုတိုသည် အခြေတကျဖြစ်လာသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသော 'ဝတ္ထုတိုလောက

---

[၁] ကျော်အောင်၊ ၁၉၇၉၊ ၄၇။

[၂] –ယင်း–၊ ၄၈။

[၃] Maupassant, Guy de (1850-1993)

[၄] Chehov, Anton (1860-1904)

[၅] Forster, E . M (1964)

[၆] ကျော်အောင်၊ ၁၉၇၉၊ ၆၁။

တွင် ဘုရင်ကြီး (၄)ပါး ရှိသည်။ (၁) ဆောမားဆက်မွမ်[၁] (၂) မောပက်ဆွန်း (၃) အိုဟင်နရီ[၂] (၄) အင်တန် ချက်ကော[၃] ဟု ဆရာဇော်ဇော်အောင် ဖော်ပြထားသည်။

ဇော်ဇော်အောင်ကပင် ယင်းတို့ (၄)ဦးအပေါ် စာပေလောက၏ သတ်မှတ်ချက်ကို ဖော်ပြထားရာတွင် –

"ကမ္ဘာ့(ဝတ္ထုတိုဘုရားကြီး)တွေလို့တောင်
အစဉ်အဆက် အတည်ပြု ပြောဆိုကြတယ်"[၄]

ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဝတ္ထုတိုသည် ၁၉၁၀ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာခန့်မှစ၍ အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲခဲ့ပြီး မော်ဒန် ခေတ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

၂။ မြန်မာ့ဝတ္ထုတို စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံ

၁၉ ရာစုတွင် အနောက်ဥရောပနိုင်ငံများ၌ ထွန်းကားခဲ့သော ဝတ္ထုတိုအဖွဲ့သည် ၂၀ ရာစုခေတ်ဦးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ စတင်ပေါ်ထွန်းလာသည်။ မြန်မာဝတ္ထုတိုများသည် ရိုးရာပုံပြင်များကို အခြေခံ၍ ထွန်းကားလာ သည်။ ရွှေယုန်၊ ရွှေကျား စသော မြန်မာပုံပြင်များသည် ဇာတ်လမ်းတိုတွင် ဇာတ်ဆောင်အနည်းငယ်နှင့် ဇာတ်ကွက် အနည်းငယ်သာ ပါသည်။ ထိုသဘောကို ဆရာကြီး မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ) က –

"'ဝတ္ထုတိုတွင် ဇာတ်ဆောင်တစ်ဦးတည်းကိုသာ အာရုံ စိုက်ရမည်။ သို့မဟုတ် အဖြစ်အပျက် တစ်ခုတည်းကိုသာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ အဓိကထားရမည်။ သို့မဟုတ် စိတ်လှုပ်ရှားမှု၊ စိတ်ခံစားမှု တစ်မျိုးတည်း၌သာ အာရုံကျက်စားရမည်' ဟူသော သတ်မှတ်ချက်နှင့် အတိအကျ မညီညွတ်စေကာမူ ဝတ္ထုရှည်လောက် ဇာတ်အိမ်လည်းမကျယ်၊ ဇာတ်ဆောင်လည်း မများဘဲ တစ်ထိုင်တည်းဖတ်နိုင်လောက်သည့် ပမာဏရှိသော ဝတ္ထုမျိုးကို ဝတ္ထုတိုဟု သတ်မှတ်မည်ဆိုရင် ဗုဒ္ဓ စာပေ ဝတ္ထုများတွင် ဝတ္ထုတို အများအပြား ပါဝင် လျက်ရှိသည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်"[၅]

ဆိုရပါလိမ့်မည်"[၅]

---

[၁] Somerset Maugham

[၂] O. Henry

[၃] ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၁၆၊ ၂၆။

[၄] –ယင်း–။

[၅] ခင်မင်၊ **မောင်**(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၀၉၊ ၂၁။

ဟု ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာဝတ္ထုတိုအစပိုင်းသည်ပင် ဦးပုည၏ ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း၊ သူအိုမကြီး ဝတ္ထုတိုများသည် မူလ ဇာတ်ဝတ္ထုကို အခြေခံထားသော်လည်း ဇာတ်ဆောင်၊ ဇာတ်လမ်းများကို ရုပ်လုံးကြွအောင် ချဲ့ထွင်ရေးဖွဲ့ ထားသည်ဖြစ်၍ ဝတ္ထုတိုသဘောဆောင်သည်။ မြန်မာ့သဘာဝ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထင်ဟပ်စေသော ပထမဆုံး ဝတ္ထုတိုမှာ ၁၉၁၇ ခုနှစ် မတ်လထုတ်၊ သူရိယမဂ္ဂဇင်း အမှတ် (၁)ပါ ရွှေဥဒေါင်း၏ ‘မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်’ ဝတ္ထုတို ဖြစ်သည်ဟု သုတေသီတို့က ယူဆကြသည်။ ဆာအာသာကိုနင်ဒွိုင်း[၁] ၏ ရှားလော့ဟုမ်း စုံထောက်ဝတ္ထုများကို ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက စုံထောက်မောင်စံရှား အမည်ဖြင့် မြန်မာမှု ပြု၍ရေးသားသော အခါ ပိုမိုထင်ရှားလာသည်။ ဆရာကြီးသည် ၁၉၁၇ ခုနှစ် ဧပြီလထုတ် သူရိယမဂ္ဂဇင်းတွင် ကြိုးကြာကန် လူသတ်မှု၌ စုံထောက်မောင်စံရှားကို ဖန်တီးခဲ့သည်။

ဤစာတမ်းတွင်ပါသည့် ဒဂုန်ရွှေမျှား၏ ‘ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ’ ဝတ္ထုနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာကြီး မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)က –

> “သူရိယသတင်းစာတွင် ဝတ္ထုတိုပြိုင်ပွဲကျင်းပရာ ‘ပြည်မောင်တင်’ ဆိုသူက ရှိတ်စပီးယား၏ အော်သယ်လိုပြဇာတ်ကိုမှီငြမ်းပြု၍ ‘ချင်းဗိုလ် မောင်တက်တူ’ ဝတ္ထုတို ရေးသားပြီး ပြိုင်ပွဲဝင်၍ ဆုရသည်။ ၁၉၁၇ ဇွန်လထုတ် သူရိယမဂ္ဂဇင်းတွင် ထိုဝတ္ထုတိုကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြသည်။ ပြည်မောင်တင် ဆိုသူမှာ စာရေးဆရာကြီးအဖြစ် ထင်ရှားလာမည့် ဆရာကြီးဒဂုန်ရွှေမျှား ဖြစ်သည်။ ထိုဝတ္ထုမှာ ဆရာကြီး၏ ပထမဆုံး ဝတ္ထုဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်”[၂]

ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ပညာအလင်းမဂ္ဂဇင်း ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုမဂ္ဂဇင်းပါဝတ္ထုတို များသည် ဘဝပတ်ဝန်းကျင်တွင် တွေ့ရကြုံရတတ်သော ဖြစ်ရပ်များကို နှစ်သက်ဖွယ်၊ သင်ခန်းစာယူဖွယ် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

---

[၁] SIR ARTHUR CONAN DOYLE

[၂] ခင်မင်၊ **မောင်**(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၀၉၊ ၂၄။

သူရိယမဂ္ဂဇင်း ပေါ်ထွန်းလာသောအခါ အမှတ်(၁)မှစ၍ ဝတ္ထုတိုပြိုင်ပွဲ လုပ်ခဲ့သည်။ ထိုပြိုင်ပွဲတွင် စာရေးသူ ဆုရသည်ဟူသော သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ဖော်ပြပြီး စာရေးသူ၏ကလောင်အမည်ကို ဖော်ပြလေ့မရှိပေ။ ကြည်တော်မူစာစောင်၊ ပျော်တော်ဆက်မဂ္ဂဇင်းများတွင်လည်း ဝတ္ထုတိုများ ထည့်သွင်းလာသည်။ (၁၉၀၄–၁၉၂၀)ပြည့်အတွင်းကာလကို ဝတ္ထုတိုခေတ်ဦးဟု သတ်မှတ်နိုင်၍ ဝတ္ထုတိုများ အင်နှင့်အားနှင့် ပေါ်လာသည်။

၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တည်ထောင်သော ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းတွင် ဆရာဇေယျ၏ ပထမဆုံးလက်ရာဖြစ် သည့် 'ဗိုလ်ရန်အောင်' ဝတ္ထုတိုကို တွေ့ရသည်။ ထိုမဂ္ဂဇင်းတွင် ဇေယျ၊ မောင်သစ္စာ၊ ပီမိုးနင်းတို့ ရေးသား ကြသည်။ ၁၉၃၀ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် အမျိုးသားရေးစိတ်ကိုနှိုးဆော်သော ဝတ္ထုတိုများ ပေါ်ထွက်လာသည်။

ခြုံ၍ကြည့်လျှင် မြန်မာဝတ္ထုတိုများအစပျိုးရာ ၂၀ ရာစုအစ ပိုင်းတွင် ဝတ္ထုတိုသည် ထိုခေတ်ပေါ် မဂ္ဂဇင်းများကိုမှီ၍ ပေါ်ထွန်းလာသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာတို့တွင် အစဉ်အလာပုံပြင်များရှိခဲ့ပြီး ပုံပြင် နားထောင်သောဓလေ့ရှိခဲ့ရာမှ ထိုခေတ်မြန်မာစာရေးဆရာကြီးများသည် အနောက်တိုင်းစာပေများ ဖတ်ရှု လေ့လာခဲ့ကြပြီး မြန်မာ့အစဉ်အလာနှင့် အနောက်တိုင်းဓလေ့ကို ပေါင်းစပ်ရာမှ မြန်မာဝတ္ထုတို လမ်းကြောင်း စတင်ပွင့်လင်းခဲ့သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

၃။ မြန်မာဝတ္ထုတိုခေတ်ဦး စာရေးဆရာတို့၏ အဦးဆုံးလက်ရာများ

၃၊ ၁။ ရွှေဥဒေါင်း၏ "မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်"

ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းသည် ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့၍ ၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ဆရာကြီးသည် ၁၉၁၇ ခုနှစ် မတ်လထုတ် သူရိယမဂ္ဂဇင်းတွင် 'မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်' ဝတ္ထုတိုကို စတင်ရေးသားခဲ့သည်။

ထိုဝတ္ထု၏ဇာတ်လမ်းအကျဉ်းမှာ မန္တလေးမြို့နေ ကျောင်းဒကာ ဦးဖော့ ကျောင်းအမ ဒေါ်သော့ တို့သည် အိမ်နီးချင်း ပွဲစားကြီး ဦးဘမောင် ပွဲကတော်ကြီး ဒေါ်သာယာ တို့နှင့် ရင်းနှီးသော ရပ်ဆွေရပ်မျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ ဦးဖော့၊ ဒေါ်သော့ တို့တွင်မောင်သိန်းတင် အမည်ရှိသော သားတစ်ယောက်ရှိ၍ ဦးဘမောင်၊ ဒေါ်သာယာ တို့တွင် မသိန်းခင်နှင့် မသိန်းရှင် ဟူသော သမီးနှစ်ယောက် ရှိသည်။ အကြီးမ မသိန်းခင်မှာ ဘီအေအောင်ပြီးနောက် အိမ်ထောင်ကျခဲ့သည်။ အပျိုပေါက်အရွယ် မသိန်းရှင်မှာ မောင်သိန်းတင်နှင့် ငယ်စဉ်ကပင် ရင်းနှီးခဲ့ကြ၍ အရွယ်ရောက်သော အခါ ချစ်သူများ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ မောင်သိန်းတင် ကောလိပ်သို့ တက်ရောက်ရန်

မတတ်နိုင်တော့သောကြောင့် ရွှေဘိုမြို့ အရေးပိုင်ရုံးတွင် စာရေးသွားလုပ်ရန် စီစဉ်သည်။ ဦးဘမောင်က မောင်သိန်းတင် ကျောင်းဆက်တက်ရန် ငွေချေးသော်လည်း ဦးဖော့က လက်မခံခဲ့ပေ။ မောင်သိန်းတင်သည် ရွှေဘိုသို့ရောက်လျှင် ရွှေဘိုသားသူငယ်ချင်းနှင့်ရင်းနှီးကာ ညနေတိုင်း သူငယ်ချင်း အိမ်သို့သွားလည်ရာမှ သူငယ်ချင်း၏နှမ မသင်းကြည်နှင့် ရင်းနှီးခဲ့သည်။ မောင်သိန်းတင် မလာသည့်နေ့များတွင် မသင်းကြည် မျက်နှာ မသာမယာဖြစ်ကာ စောစီးစွာအိပ်သည်။ သမီးဖြစ်သူ၏ခံစားမှုကိုသိသော မိခင်ဖြစ်သူက မသင်းကြည်ကို လက်ခံပေးရန် မောင်သိန်းတင်အား ပြောသည်။ မောင်သိန်းတင်က မိမိ၌ ချစ်ခင်သူရှိပြီးဖြစ်၍ ငြင်းပယ်ကာ အိမ်သို့သွားမလည်ဘဲနေသည်။ မသင်းကြည်မိဘများက အရေးတကြီး လူလွှတ်ခေါ်ရာ မသင်းကြည်မှာ ကျောက်ပေါက်ဝေဒနာနှင့် စိတ်ရောဂါ စွဲကပ်ကာ သေအံ့ဆဲဆဲဖြစ်နေသည်။ မသင်းကြည်က မိမိသေရတော့မည့်အကြောင်း၊ မောင်သိန်းတင်အား ချစ်သူနှင့်ပေါင်းရပါစေဟု ဆုတောင်းပေးကြောင်းပြော၍ သေဆုံးသွားသည်။ တစ်ဖက်မှလည်း မသိန်းရှင်ထံမှ ကြေးနန်းရောက်လာသည်။ မန္တလေးသို့အမြန်ပြန်ရန် ကြိုးစားရာ လမ်းတွင် တော့လွဲဖြစ်ရပ်အမျိုးမျိုး ကြုံခဲ့လေသည်။ နောက်ဆုံး မန္တလေးသို့ရောက်သောအခါ မသိန်းရှင်မှာ မိဘများက အိမ်ထောင်ချပေးသောကြောင့် အဆိပ်သောက် သတ်သေခဲ့ကြောင်းကို သိရလေသည်။ ဇာတ်သိမ်းပိုင်းတွင် စာရေးသူက ယခုအခါ မောင်သိန်းတင်သည် ပဥ္စင်းအဖြစ် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် သီတင်းသုံးနေကြောင်း၊ မောင်သိန်းတင် ပြန်လည်ပြောပြသည်ကို ပြည်လည်ရေးသား ထားကြောင်း ရေးသားထားသည်။

"မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်" ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှု

ထိုဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ကြောင်းပြောသူမှာ စာရေးဆရာဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် ဇာတ်ဆောင်အားလုံး၏ ကံသုံးပါးအမူအရာကို သိနေသည့်သဘောဆောင်သည်။ ဝတ္ထုတွင် တတိယလူရှုထောင့်မှ ဇာတ်ကြောင်း ပြောသည်။ တတိယလူရှုထောင့် (သို့မဟုတ်) အားလုံးသိရှုထောင့်နှင့် ပတ်သက်၍ ကက်သလင်းမိုနာနှင့် ရက်ရော့ရှ်[၁] *[၁] တို့က –

> "ထိုရှုထောင့်တွင် ဇာတ်ကြောင်းပြောသူသည် ဇာတ်လမ်း၏ပြင်ပမှ ရပ်တည်၍ ဘုရားသခင်ကဲ့သို့ အရာရာကို သိမြင်နိုင်စွမ်းရှိသည်။ ဇာတ်ဆောင်အားလုံး၏အတွေးနှင့် လှုပ်ရှားမှုကို သိနိုင်

[၁] Kathleen Morner and Ralph Raush

> သည်။ ထိုသူတို့၏ အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ်အားလုံးကို သိနိုင်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ဇာတ်ကြောင်းပြောသူ စာရေးဆရာက ဇာတ်ဆောင်များ၏ အပြုအမူကိုပင် ဝေဖန်သုံးသပ်ပြထားသည်။ ထိုရှုထောင့်ကို တတိယလူ ရှုထောင့် (ဝါ) ဇာတ်ဆောင် ဇာတ်လမ်းတို့၏ အကြောင်းကို အားလုံးသိနေသော စာရေးသူ၏ရှုထောင့်မှ ပြောခြင်းဖြစ်၍ အားလုံးသိရှုထောင့်"[၁]

ဟု ဆိုထားပါသည်။

အားလုံးသိရှုထောင့်ကိုသုံးသည့်အလျောက် မောင်သိန်းတင်နှင့် မသိန်းရှင်တို့ ရင်းနှီးချစ်ခင်ကြောင်း တင်ပြရာ၌ –

> "မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်တို့သည် ငယ်စဉ်မှစ၍ တစ်မိဝမ်းတွင်းအတူ ဆင်းကြသည့် မောင်နှမသဘော အရောတဝင် ခေါ်ငင်ပေါင်းသင်းလျက် လာခဲ့ကြရာ ထိုနေ့မှသည် တစ်ဦးကို တစ်ဦးမခေါ်ဝံ့၊ မပြောဝံ့၊ တစ်ဦးရှိရာ တစ်ဦးမလာဝံ့ကြဘဲ အမူကွဲပြားလျက် ရှိကြကုန်၏"[၂]

ဟု ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦးလုံး၏ စိတ်အမူအရာကို စာရေးဆရာက သိခွင့်ယူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် မသင်းကြည်၏ခံစားမှုကို ပြရာ၌လည်း –

> "မသင်းကြည်မှာ တစ်နေ့တခြား မျက်နှာညှိုးနွမ်းလျက် အစားအသောက် ဆုတ်ယုတ်၍ တွေဝေမှိုင်သော အမူအရာနှင့်သာ နေလေ၏"[၃]

ဟု ရေးဖွဲ့ပြထားသည်။ ထိုအခန်းတွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် မသင်းကြည်၏ ကိုယ်စိတ်အမူအရာသာမက အရန်ဇာတ်ဆောင်ဖြစ်သော မသင်းကြည်မိဘများ၏ ကိုယ်စိတ်အမူအရာများကိုလည်း စာရေးသူက သိခွင့်ယူ၍ တင်ပြထားသည်။ အားလုံး သိရှုထောင့်သုံးထားသောကြောင့် ဇာတ်လမ်းကို ပို၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ချဲ့ထွင်နိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် စာရေးသူက စရိုက်ဖော် တင်ပြရာတွင် ဇာတ်ဆောင်များလွန်းသည့်အတွက် အဓိက ဇာတ်ဆောင်အပေါ် အာရုံစိုက်မှု နည်းပါးသွားကာ ဇာတ်လမ်းလည်း မပေါ်လွင်တော့ပေ။ ပညာရှင်အချို့က ဝတ္ထုတိုသည် အားလုံး

---

[၁] Morner and Raush, 1998, 171

[၂] ရွှေဥဒေါင်း၊ ၂၀၀၄၊ ၉။

[၃] –ယင်း–၊ ၁၂။

သိရှုထောင့်နှင့် မလိုက်ဖက်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ 'ဝတ္ထုရေးနည်း ဖြတ်လမ်း' စာအုပ်ကို ရေးသော လော်ရာဝှစ်ကွန်[၁] က –

> "ဗဟိုပြုဇာတ်ဆောင်မှာသာ အာရုံစူးစိုက်ထားပါ ဇာတ်ဆောင်အများကြီးပေါ်ရေးလျှင် စာဖတ်သူတို့ ခံစားမှုပျောက်ဆုံးသွားမည်။ ခံစားမှုအတွေးများ ရောထွေးသွားမည်"[၂]

ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။ 'မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်' ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ကံသုံးပါးကို သိခွင့်ယူ၍ ရေးရသောကြောင့် အကြောင်းအရာများ ရောထွေးကာ အဓိက ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ခံစားမှုများ မပေါ်တော့ဘဲ ဇာတ်လမ်းဖန်တီးမှု၌ အားနည်းသည့် အသွင် ဆောင်သွားသည်။

ဝတ္ထုတွင် စာရေးသူသည် မောင်သိန်းတင်ကို ဗဟိုပြု၍ မသိန်းရှင်နှင့် မသင်းကြည်တို့၏ ချစ်ခြင်း အားပြိုင်မှုကို ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဝတ္ထုတွင် အားပြိုင်မှုသည် အဓိကကျသည်။ ဇာတ်လမ်းဖန်တီး မှုတွင် အားပြိုင်မှုပါရမည်ဟု ရက်စ်ဟဲစ်[၃*၂]က –

> "မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဇာတ်လမ်း၏ပရိယာယ်မှာ အားပြိုင်မှုပင် ဖြစ်သည်။ အားပြိုင်မှုသည် ဝတ္ထု၏ ဖွဲ့စည်းမှုတွင် အဓိကဖြစ်၍ စာဖတ်သူ၏ သိလိုစိတ်ကို ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်စေသည်"[၄]

ဟု ဆိုထားသည်။ စာရေးသူသည် 'မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်' ဝတ္ထုတွင် အားပြိုင်မှုကို ထည့်သွင်းထားသော်လည်း မပေါ်လွင်သောကြောင့် ဇာတ်လမ်းသည် အေးစက်စက်ဖြစ်နေသည်ဟု ထင်ရပါသည်။

ဆရာကြီးသည် ဝတ္ထုတွင် အချီအချပြောစကားများကို သုံး၍ ဇာတ်လမ်းအသက်ဝင်အောင် ရေးသားထားသည်။ ဝတ္ထုတွင် မောင်သိန်းတင်နှင့် မသိန်းရှင်တို့ မန္တလေးတွင်နေစဉ် ထုပ်ဆီးတိုးနေသော အမျိုးသမီးများကိုကြည့်၍ စကားပြောခန်းများတွင် –

> " 'သြော် မသိန်းရှင်ရယ်လား၊ အင်း လေးယောက်စလုံး ကြည့်လို့ကောင်းကြပါပေတယ်။ တစ်မျိုးစီပါပဲ'

---

[၁] Laura withcomb

[၂] Whit comb, 2009, 8.

[၃] Rust Hills

[၄] Hills, 1977, 38.

> 'တစ်မျိုးစီတော့ ဟုတ်ပါရဲ့ မောင်သိန်းတင်ရဲ့၊ သေသေချာချာ ပြန်စဉ်းစား ကြည့်ပါဦး၊ ဘယ်သူကသာပြီး ကြည့်ကောင်းသလဲ'
> "[၁]

ဟု ရေးသားထားသည်။ ပြောစကားများသည် ယဉ်ကျေးပြီး မိန်းမသဘာဝ ဝန်တို တတ်ပုံ၊ မိမိချစ်ရသူက မိမိသာ အလှဆုံးဟု အထင်ခံချင်ပုံ ပါအောင် ရေးဖွဲ့ထား သည်။ အချီအချပြောစကားများသည် အသက်ဝင်သည်။ ဆရာကြီးသည် ပထမဆုံး ဝတ္ထုတိုဖန်တီးရာတွင် ဝတ္ထုတိုသဘောနှင့်ညီညွတ်အောင် ပြောစကားများ ထည့်သွင်း ဖန်တီးထားသည်။

ဇာတ်လမ်းဖန်တီးပုံကို ကြည့်လျှင် ဒိဋ္ဌဓမ္မလောကနှင့် ကွာဝေးသည်။ သို့ရာ တွင် ထိုခေတ် ထုတ်ဝေသော သတင်းစာများ၌လည်း 'မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်' ဝတ္ထုကဲ့သို့ဖြစ်ရပ်များကို ဝတ္ထုဆန်ဆန် ရေးဖွဲ့ပုံမျိုးကို တွေ့ရသည်။ ဆရာကြီးသည် သတင်းစာပါ သတင်းများကိုဖတ်ရှု၍ ဝတ္ထုတိုအသွင် ဖန်တီးခဲ့သည်ဟု ထင်မှတ် နိုင်ပါသည်။ ဝတ္ထုတွင် ဖျော်ဖြေမှုကိုအလေးကဲ၍ ဇာတ်သိမ်းပိုင်းတွင် စာဖတ်သူ အနေနှင့် အတုယူဖွယ်သင်ခန်းစာ မရပေ။ စာရေးသူသည် ချစ်ခြင်းမေတ္တာကို ပိုင်ဆိုင် မှုမပါဘဲ ခွင့်လွှတ်သည့်သဘော၊ အရှုံးပေး သည့်သဘောဖြင့် ဇာတ်နာအောင် တင်ပြ ထားသည်။

ဝတ္ထုတွင် သည်းထိတ်ရင်ဖို ဇာတ်ဝင်ခန်းများ ပါဝင်သည်။ ထိုအခန်းမှာ မသိန်းရှင်ထံသွားရာတွင် မောင်သိန်းတင်ကြုံ တွေ့ရသော တော့လွဲဖြစ်ရပ်များ ဖြစ် သည်။ စာရေးသူသည် ထိုဖြစ်ရပ်များဖြင့် စာဖတ်သူ တို့၌ မချင့်မရဲစိတ်ဖြစ်ပေါ်အောင် ဖန်တီးထားသည်။ ဝတ္ထုအဆုံးတွင် စာရေးသူက ဦးပဥ္စင်းတစ်ဖြစ်လဲ မောင်သိန်းတင် ၏ ပြောပြသော အဖြစ်အပျက်ကို ဝတ္ထုတိုအဖြစ် ပြန်လည် ဖန်တီးထားကြောင်း ထည့်သွင်း ရေးထားသောကြောင့် စာဖတ်သူကို ဖြစ်ရပ်မှန်ဟု ထင်စေပါသည်။

ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ နှလုံးသားခံစားမှုကို ဇာတ်ကွက်ဖြင့် မပြောဘဲ စာရေးသူက အပြောဖြင့်သာ တင်ပြထားသဖြင့် ဇာတ်လမ်းသည် ဆွဲဆောင်မှု နည်း သည်။ သို့ရာတွင် ဝတ္ထုတိုပေါ်ဦးစအခြေအနေ အရကြည့်လျှင် မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ် အတွက် အသစ်အဆန်းဖြစ်ကာ ထူးခြားသော ဝတ္ထုတို၏အရသာကို ပေးစွမ်းနိုင်သည်။ ဝတ္ထုတိုသဘောတရားဆိုင်ရာ အတတ်ပညာများကိုလည်း သုံးသင့်သလောက် သုံးထား သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

---

[၁] ရွှေဥဒေါင်း၊ ၂၀၀၄၊ ၈။

၃၊ ၂။ ဒဂုန်ရွှေမျှား၏ "ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ"

ဒဂုန်ရွှေမျှား၏အမည်အရင်းမှာ ဦးတင်ဖေ ဖြစ်၍ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့ပြီး ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ သည်။ ဆရာကြီးသည် ၁၉၁၇ ခုနှစ် မတ်လတွင် စတင်ထုတ်ဝေသော သူရိယမဂ္ဂဇင်း ပေါ်လာသောအခါ ဝီလီယမ် ရှိတ်စပီးယား[၁*၁] ၏ အော်သယ်လို[၂*၂] ပြဇာတ် ပုံဝတ္ထုကိုမှီး၍ 'ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ' ဝတ္ထုကို ရေးသားပေးပို့ရာ မေလထုတ် သူရိယမဂ္ဂဇင်း၌ (ရေးသူဆုရသည်)အမည်ဖြင့် ထည့်သွင်းဖော်ပြခံရသည်။

ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းအကျဉ်းမှာ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၆၅ နှစ်ခန့်က ပြည်မြို့တွင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး မစ္စတာရောဘတ် အုပ်ချုပ်ချိန်၌ ပြည်မြို့အရှေ့ဘက် ပေါက်ခေါင်း မြို့တွင် သူကြီးဦးရွှေသီး ရှိသည်။ သူကြီးတွင် ချောမောသည့် မိတဆိုးသမီးလေး ရှိသည်။ ချောမောသည့်အတွက် အရာရှိအရာခံများက စေ့စပ်သော်လည်း လက်မခံ ခဲ့ပေ။ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး မစ္စတာရောဘတ်လက်အောက်တွင် အမှုထမ်းသူ အင်စပိတ် တော် မောင်တက်တူသည် ညအချိန်များတွင် မကြာခဏရောက်လာကာ သူခိုး၊ ဓားပြများအား မည်သို့နှိမ်နင်းခဲ့ပုံကို ပြောကြားလေ့ရှိသည်။ မကြာမီ ခင်မြမေနှင့် ရင်းနှီးကာ ချစ်ကျွမ်းဝင်ခဲ့သည်။ သူကြီးသိသောအခါ မောင်တက်တူကို ရဲဌာနသို့ တိုင်ကာ ဖမ်းဆီးစေသည်။ သို့သော် သူခိုး၊ ဓားပြများအား နှိမ်နင်းရန်လိုအပ်၍ အာမခံဖြင့် ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့ရသည်။ အမှုပြီးသောအခါ တရားသူကြီးက ခင်မြမေကို ဖခင်နှင့်ခင်ပွန်း မည်သူ့နောက် လိုက်မည်နည်းဟုမေးရာ ခင်ပွန်းနောက်သို့ လိုက်ခဲ့ သည်။ ခင်မြမေအား ပိုးပန်းစဉ်က မောင်တက်တူသည် တပည့်ဖြစ်သူ မောင်ဘတင် အား ကိုယ်စားအဖြစ် စေလွှတ်ခဲ့သည်။ မောင်ဘတင်မှာ ရုပ်ရည်ချောမောသည့် ရာဇဝတ်ကြပ်လေး ဖြစ်သည်။ ထိုအခါတွင် လင်မယားကြား ကတုံးကတိုက်လုပ် တတ်သော မောင်ဘချစ် ရှိသည်။ မောင်ဘချစ်သည် မိမိအား ရာဇဝတ်ကြပ်ဖြစ်အောင် လုပ်မပေးသောကြောင့် မောင်တက်တူတို့ လင်မယားကြား ကတုံးကတိုက် လုပ်လေ သည်။ မောင်တက်တူက မောင်ဘချစ်စကားကိုယုံ၍ ခင်မြမေသည် မောင်ဘတင်နှင့် ဖောက်ပြန်သည်ဟု ထင်ကာ ဇနီးကို ဓားဖြင့် ခုတ်သတ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် လူသတ်မှုဖြစ်၍ ဝန်ထောက်မင်းက မောင်တက်တူအား ခေါ်ခိုင်းခဲ့သည်။ လူသတ်မှုမှာ မောင်ဘတင်အိမ်မှ အထွက်တွင် ဖိုးကျော်ကချောင်း၍ ဓားဖြင့်ခုတ်ရာ ပြန်လည်ခုခံရာ မှ ဖိုးကျော် သေဆုံးခဲ့သည်။ ဖိုးကျော်အိတ်တွင်းမှ တွေ့သောစာတွင် မောင်ဘချစ်က

---

[၁] WILLIAM SHAKE SPEARE

[၂] OTHEILO

ရိုက်ခိုင်းကြောင်း၊ မောင်တက်တူတို့အား မည်သို့ကုန်းတိုက်ခဲ့ပုံများ ပါဝင်နေသည်။ ထိုအခါမှ အဖြစ်မှန်သိကာ မောင်တက်တူသည် ဇနီးသည်၏လည်ပင်းကို ဖက်ကာ ကိုယ့်ကိုယ်ကို သတ်သေခဲ့သည်။ မောင်ဘတင်မှာ မိမိအသက်ကိုကာကွယ်ခွင့်ရှိသော ဥပဒေအရ ရာဇဝတ် အပြစ်ဒဏ်မှ လွတ်ခဲ့သည်။ မောင်ဘချစ်ကို ထောင် (၁၀)နှစ် ချခဲ့သည်။

"ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ" ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှု

'ချင်းဗိုလ် မောင်တက်တူ' ဝတ္ထုသည် ဒဂုန်ရွှေမျှားသည် အားလုံးသိရှုထောင့်ကို သုံးထားသည်။ စာရေးသူက ဇာတ်လမ်းပြင်ပမှနေ၍ ဇာတ်ကြောင်းပြောသည်။ အဓိကဇာတ်ဆောင်ဖြစ်သော မောင်တက်တူနှင့် ခင်မြမေ တို့၏ ကံသုံးပါးအမူအရာကို အလေးပေး ရေးဖွဲ့ထားသည်။

အားလုံးသိရှုထောင့်ကိုသုံးသည့်အတွက် ခင်မြမေအကြောင်းကို –

> "တောသူဟုပင်ဆိုရသော်လည်း ခင်မြမေမှာ တောနှင့်မတန် လှပသူတစ်ယောက်ဖြစ်၍ အစိုးရအရာရှိ မြို့အုပ် ဝန်ထောက်များပင် လာရောက် စပ်ဆိုသော်လည်း ခင်မြမေမှာ မည်သူ့ကိုမျှ ချစ်ခင်စုံမက်ခြင်းမရှိဘဲ ငြင်းပယ်ခဲ့သည်သာ ဖြစ်၏"[၁]

ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူအကြောင်းကိုမူ မောင်ဘတင်၏ အပြောဖြင့် တင်ပြထားသည်။ မောင်ဘတင်၏ ပုံပန်းကို –

> "မောင်ဘတင်မှာ ရာဇဝတ်ကြပ်ကလေးမျှသာ ဖြစ်ပြီးလျှင် အသက်အရွယ်အားဖြင့်လည်း ၂၅ နှစ်ခန့်သာ ရှိသေးသည်။ ဖြူဖြူသေးသေးနှင့် ရုပ်ရည်လှပသော သူငယ်တစ်ယောက် ဖြစ်၏"[၂]

ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ခင်မြမေ၏ မောင်တက်တူနှင့်ပတ်သက်၍ ခံစားမှုအတွေးများကို ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ ပြထားသည်။ ထို့အတူ မောင်တက်တူ၏ အတွင်းစိတ်ကို စာရေးသူက သိခွင့်ယူကာ –

> "အင်း ဟိုအကောင်ပြောတဲ့အတိုင်း ဟုတ်ရင်တော်ပါရဲ့၊ စိတ်လိုက်မာန်ပါ ငါလုပ်လိုက်လို့ မှားသွားရင်တော့ ကိုယ်ကျိုးကြီး

---

[၁] ရွှေမျှား(ဒဂုန်–)၊ ၂၀၀၄၊ ၂၈။
[၂] –ယင်း–၊ ၂၉။

> နည်းတော့မယ်၊ ဟယ် မတတ်နိုင်ဘူး၊ ဒီလိုကောင်မမျိုး လူ့ပြည်
> ထားလို့ ဆန်ကုန် မြေလေးပေါ့၊ ဘာ သနားစရာရှိသလဲ”[၁]

ဟူ၍ အတွေးများကို တင်ပြထားသည်။ ဤကဲ့သို့ စိတ်တွင်းပြောစကားများကိုသုံးကာ အတွေးများကို တင်ပြထားသည့်အတွက် အဓိကဇာတ်ဆောင် မောင်တက်တူအပေါ် စာဖတ်သူတို့အနေနှင့် အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် လက်ခံလာစေပါသည်။ စိတ်တွင်းပြောစကားများသည် စိတ်တွင်းအားပြိုင်မှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ ထိုအားပြိုင်မှုကို ဖော်ပြခြင်းဖြင့် ဇာတ်ဆောင်သည် ခင်မြမေအပေါ် အလွန်ချစ်သော်လည်း နာကျင်ခံစားရ၍ သတ်လိုက်ရသည်ဟု နားလည်စေပါသည်။ စိတ်တွင်း ပြောစကားဖြင့် ပြောသော စိတ်တွင်း အားပြိုင်မှုသည် ဇာတ်ဆောင်နှင့်ဇာတ်လမ်းကို စာရေးသူက လိုသလို ထိန်းကွပ် ပြုပြင်နိုင်သည်။ ဇာတ်လမ်းတွင် မပါမဖြစ် ဖြစ်သော အားပြိုင်မှုသဘောအရကြည့်လျှင် ရိုးသားသူနှင့်စဉ်းလဲသူတို့ အားပြိုင်မှုဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းတွင် မောင်ဘချစ် ကတုံးကတိုက်ပြုမူ ဇာတ်ကွက် (၁)ကွက်ပြပြီး မောင်တက်တူက ခင်မြမေအား သတ်သည့်အခန်းသို့ ရွေ့လျားသွားသည်။ ရွေ့လျားပုံမြန်ဆန်လွန်းသည့်အတွက် အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ဖြစ်မှု၌ အားနည်းသည်။ ဇာတ်လမ်းအဖြစ်အပျက်မှာ ထိခိုက်နာကျင်ဖွယ် ကောင်းလှသော်လည်း ရည်ရွယ်ချက်မှာ မရေမရာ သလို ဖြစ်နေသည်။ စိတ်ထားယုတ်သူတို့၏ စကားကို အလွယ်တကူ မယုံသင့်ဘဲ ဆင်ခြင်တုံတရား ရှိသင့်သည်ဟူသောအတွေးကို ရရှိစေပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာဆန်လှသော်လည်း ဇာတ်နာလှသော အဖြစ်အပျက်များက လွှမ်းမိုးထားသောကြောင့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပေါ်လွင်သင့်သလောက် မပေါ်လွင်တော့ပေ။ ဇာတ်နာသော ဖြစ်ရပ်၊ ပြဇာတ်ဆန်သော ဖြစ်ရပ်များ ပါဝင်ပြီး စာဖတ်သူကို သည်းထိတ်ရင်ဖိုဖြစ်စေကာ နာကျင်ခံစားမှုကိုဖြစ်စေသော ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။

‘ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ’ ဝတ္ထုသည် ‘မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်’ ဝတ္ထုကဲ့သို့ ဇာတ်ကွက်တင်ပြပုံ နှေးကွေးခြင်းမရှိ။ ဇာတ်ကွက်များသည် အလွန်လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲသွားသည်။ အလွန်ချစ်သောဇနီးသည် ကိုသတ်ပစ်ရသည်အထိ ဖြစ်ပုံကို ပြရာတွင် မောင်ဘချစ်က လင်မယားကြား ကတုံးကတိုက်လုပ်ပုံကို –

> “အင်း မိန်းမဆိုတော့ အခက်သားကလား ဆရာ၊ ဣတ္ထိဝင်္က
> နဒီဝင်္ကလို့ ဆိုတယ် မဟုတ်လား၊ သူတို့အချစ်ကို ဘယ်တော့မှ
> လုံးဝယုံလို့ မဖြစ်ဘူး၊ ဒီအကြောင်းတွေ ကျွန်တော်လည်း သိပ်

---

[၁] ရွှေမှူး(ဒဂုန်–)၊ ၂၀၀၄၊ ၃၁–၃၂။

> မပြောချင်ပါဘူးဆရာ၊ ကျွန်တော်ပြောလို့ ဆရာတို့တစ်ခုခုဖြစ်သွားရင် ကျွန်တော် ဘယ်စိတ်ကောင်းနိုင် ပါတော့မလဲ"[၁]

ဟူသောအပြော ပါဝင်သည်။ ထိုမျှပြောရုံနှင့် မောင်တက်တူသည် အသည်းကို အပ်နှင့်ဆွသလို ခံစားရ သည်။ ဒုတိယအကြိမ်တွင် –

> "ခင်မြမေမှာ ပိုးလက်ကိုင်ပုဝါ ဇာပေါက်လေးတစ်ထည်ရှိတယ် မဟုတ်လား၊ အရောင်က ပန်းနုရောင်ကလေးလေ။ အဲဒီလက်ကိုင်ပုဝါကလေးကို ဒီကနေ့မနက်ဘဲ ကျွန်တော် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာ ထိုင်ရင်း မောင်ဘတင်လက်ထဲမှာ မြင်ခဲ့ရတယ်၊ ဒါပါပဲ ဆရာ။ နို့ပေမယ့် ဒေါသတော့ ရှေ့မထားပါနဲ့ ဆရာ၊ ဒေါသ ရှေ့ထားရင် မှားတတ်ပါတယ်"[၂]

ဟူသောအပြောကို ဖော်ပြသည်။ ထိုစကားပြောကွက် (၂)ကွက်ကြောင့် မိန်းမကို သတ်လိုက်သည်ဟူသော အချက်မှာ ခိုင်လုံမှုမရှိပေ။ ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ကွက်များကို ချိတ်ဆက်ရာ၌ အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ရှိရပါမည်။ ထိုသဘောကို ဂျယ်ရမီ ဟော်သွန်[၃] က –

> "ဇာတ်ကြောင်းဆိုသည်မှာ ဖြစ်ရပ်များကို အချိန်ကာလ အစဉ်အတိုင်း စီစဉ်ထားသော ဖြစ်စဉ် ဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းတွင်မူ ဖြစ်ရပ်များသည် ကြောင်းကျိုးဆက်မှုကိုသာ အလေးထားသည်"[၄]

ဟု ဆိုထားသည်။

ဆရာကြီးသည် ပြောစကားများကိုဖန်တီးရာတွင် ကောင်းမွန်သည်။ ပြောစကားဖြင့် အတွင်းစိတ်နှင့် ယုတ်မာကောက်ကျစ်သော လူ့သဘာဝကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ပြောစကားကိုအသုံးပြု၍ မောင်တက်တူသည် အိမ်သို့ပြန်၍ ခင်မြမေကို သတ်သည်အထိ ဇာတ်လမ်းကို ရွေ့လျားစေသည်။ ပြောစကားနှင့်ပတ်သက်၍ ဆိုဖီကင်း[၅] က –

> "သင်၏ ပြောစကားသည် သင်၏ ဇာတ်ဆောင်လေသံဖြစ်ရန် အလွန် အရေးကြီးသည်။ ပြောစကားသည် ဇာတ်ဆောင်ကို

---

[၁] ရွှေမှူး(ဒဂုန်-)၊ ၂၀၀၄၊ ၂၉။
[၂] -ယင်း-၊ ၃၀။
[၃] Jremy Howthorn
[၄] Howthorn, 1986, 53.
[၅] Sophie King

အသက်ဝင်စေရုံသာမက အဆက်မပြတ် ပြောနေသည်ကို ရွေ့ပြောင်းစေရမည်”[၁]

ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။

ဝတ္ထုတွင် ခင်မြမေအား သတ်သောအခန်း၊ မောင်တက်တူ မိမိကိုယ်ကို သတ်သေ သောအခန်းသည် တစ်ဆက်တည်းဖြစ်ပြီး ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းဖြစ်သည်။ ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းတွင် ဇာတ်လမ်းဖြစ်ရပ် အားလုံးကို ဖြေရှင်းပေးရသော အပိုင်းလည်း ဖြစ်သည်။ ခင်မြမေအပေါ် အထင်မှား၍ သတ်မိရာမှ အမှန်ကိုသိမြင်ပြီး မိမိကိုယ်ကို သတ်သေသွားသည်။ သတ်ရခြင်းအကြောင်းကို ဖြေရှင်းပြသည်။ ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းအပြီးတွင် ဇာတ်ဆင်းပိုင်းမထည့်ဘဲ ဇာတ်သိမ်းထားသည်။ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ကံသုံးပါး အမူအရာများကို အပြည့်သဘောဖြင့် တင်ပြထားသည်။ ဇာတ်သိမ်းတွင် အဓိက ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦးသည် သံသယဖြစ်ဖွယ် စကားတစ်ခွန်း၊ နှစ်ခွန်းဖြင့် သေဆုံးရသည့်အတွက် ဇာတ်သိမ်း အားနည်းသည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ သို့ရာတွင် မူလမိုင်ပြမ်းပြုသော အော်သယ်လိုပြဇာတ်၏ လွှမ်းမိုးမှုသဘော ပါနိုင်သည်။ ထိုခေတ် အနောက်တိုင်းတွင်ပေါ်ထွန်းခဲ့သည့် ထရက်ဂျတီခေါ် ပြဇာတ်များတွင် ကြေကွဲဖွယ်ဖြစ်ရပ်များဖြင့် ပြီးဆုံးလေ့ရှိသောသဘောသည် ဝတ္ထုတွင် အတန်ငယ် လွှမ်းမိုးဟန်ရှိသည်။ ဇာတ်ဆောင်ကို ထူးခြားသောဇာတ်ဆောင်အဖြစ် ဖန်တီးပြီး ဇာတ်လမ်းကို သည်းထိတ်ရင်ဖိုဖြစ်အောင်နှင့် ဇာတ်နာအောင် ဖန်တီးထားပုံကို တွေ့ရပါသည်။

၃၊ ၃။ ပီမိုးနင်း၏ “ဆိုးပေ”

ပီမိုးနင်းသည် ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့၍ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ငယ်အမည်မှာ မောင်ကျော်ညွန့်ဖြစ်သည်။ ‘ဆိုးပေ’ ဝတ္ထုတိုသည် ၁၉၂၀ပြည့်နှစ် ဒီဇင်ဘာလထုတ် ဒဂုန်မဂ္ဂဇင်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သော ဝတ္ထုတိုဖြစ်သည်။

ထိုဝတ္ထု၏ဇာတ်လမ်းအကျဉ်းမှာ ဆိုးပေသည် ခပ်ဆိုးဆိုး နေထိုင်တတ်သူဖြစ်သည်။ သူကြီးသမီး မဉသည် ဆိုးပေနှင့် ချစ်ကြိုက်နေသည်။ အိမ်နောက်ဖေး ခရေပင်အောက်တွင် ချိန်းတွေ့ကြရင်း ဆိုးပေက အတင်းဆွဲဆောင်၍ ခိုးရာလိုက်ခဲ့သည်။ ဆိုးပေတို့နှစ်ယောက်အား မိဘများကသဘောမတူ၍ သာဘိုးတဲ၌ ပြန်တွေ့ရာ လူကြီးများစေ့စပ်၍မရသောကြောင့် အသီးသီးခွဲကာ အိမ်သို့ပြန်ခဲ့ရသည်။ တစ်နေ့တွင် သူကြီးသည် ဆိုးပေအား ခိုးမှုဖြစ်အောင် အကွက်ဆင်၍ ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ နှစ်ပေါင်း

[၁] King, 2008, 92.

ကြာသောအခါ မဥနှင့် ဆိုးပေရသောသားသည် ကြီးပြင်းလာသည်။ ရာဇဝတ်ဘက်၌ အမှုထမ်းဖြစ်လာသည်။ မဥသည် သားဖြစ်သူ တာဝန်ကျသည့် ပုသိမ်မြို့သို့ လိုက်ပါနေထိုင်သည်။ တစ်နေ့တွင် ဆိုးပေ၏သား မောင်ကွန်းသည် တာဝန်အရ ပုသိမ်မြို့နှင့် အတန်ဝေးသောကျေးရွာများသို့ လာရောက်တိုက်ခိုက်သော ဓားမြများကို ဖမ်းရန်သွားရသည်။ ရွာသို့ ရောက်သောအခါ ရွာထဲသို့မဝင်ဘဲ စစ်ဘာရီကုလားများကို ပုန်းအောင်းစေပြီး မိမိနှင့်အတူ ပုလိပ်သားများမှာ ခရီးသွားဟန်ဆောင်၍ ရွာအဝင်ရှိ တဲကလေးသို့ ဝင်ကြသည်။ ၁၈ နှစ်အရွယ် မိန်းမပျို ကလေးတစ်ဦးနှင့် တွေ့ဆုံသည်။ ထိုမိန်းကလေးအမည်မှာ မချစ် ဖြစ်သည်။ အရီးမှာ မိခင်၏အစ်မဖြစ်၍ ဖခင်မရှိဘဲ ပထွေးသာရှိသည်။ မောင်ကွန်းသည် မချစ်လေးအပေါ် ကရုဏာသက်မိသည်။ တစ်နေ့တွင် မောင်ကွန်းသည် ဓားပြများကို ဖမ်းဆီးလာသည်။ ဒဏ်ရာရနေသူတစ်ဦးမှာ ဆိုးပေဖြစ်၍ မဥသည် ဆိုးပေကိုမှတ်မိပြီး ဖက်၍ငိုသည်။ သားဖြစ်သူ သေနတ်ဖြင့်ပစ်ဖမ်းလာသူမှာ ဖခင်ဖြစ်သူဖြစ်ကြောင်း ပြောသည်။ ဆေးရုံတက်စဉ် ဆိုးပေ သေဆုံးသွားသည်။ မောင်ကွန်းသည် မချစ်ရွာသို့သွားသော်လည်း မချစ် မရှိတော့ပေ။ တာဝန်အရ ရန်ကုန်သို့လာရာ ရွှေတိဂုံဘုရားပေါ်၌ မချစ်နှင့်ပြန်ဆုံသည်။ အကြောင်းစုံကို ရှင်းပြပြီးနောက် မချစ်ကို တောင်းရမ်းကာ မင်္ဂလာပွဲကျင်းပခဲ့သည်။

ပီမိုးနင်း၏ "ဆိုးပေ" ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှု

ထိုဝတ္ထုတွင် စာရေးသူက အားလုံးသိရှုထောင့်ဖြင့် တင်ပြထားသည်။ စာရေးဆရာသည် ထူးခြားသော ဇာတ်ဆောင်ကိုဖန်တီး၍ စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်ထားသည်။ ဆိုးပေ၏စရိုက်ကို ဖန်တီးရာတွင် ဝတ္ထုအစပိုင်း၌ ပေပေတေတေနေသည့် စရိုက်၊ မည်သည့်အရာကိုမှ ဂရုမစိုက်သည့် စရိုက်ရှိသူအဖြစ် ဖန်တီးထားသည်။ ဇာတ်လမ်းအစတွင် ဆိုးပေနှင့်မဥတို့ တွေ့ဆုံသည့် အခန်းနှင့် အစပျိုးထားသည်။ ဝတ္ထုတွင် –

> "မိုးဦးကျအခါမို့ ပထဝီမြေကြီးကို ရင်ဆိုင်ပြုကာ ကြီးလှစွာသော မျက်မာန်နှင့်ရန်စတို့ ကြံစည်၍နေဟန်ရှိသော ကောင်းကင်မှာ ဒေါသနှင့် ညို့ပြီး တအိုအိုနေသောကြောင့် ဆန်းတက်စလ ကလေးမှာ တိမ်လိုင်းများ အထဲတွင် ငုပ်ချည်ပေါ်ချည်ဖြစ်၍ နေသဖြင့် ကောင်းစွာမသာနိုင်ဘဲ တစ်ချက် တစ်ချက်မျှသာ။

> မီးယပ်သည်၏မျက်နှာလို ဖြူရော်ရော်ဖြစ်ကာ ပေါ်လာပြီးလျှင်
> တွန့်တိုငြိုငြင်။ မကြည်မရွှင်သောအရောင်ကို လွှတ်ရှာလေ၏"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ နောက်ခံအဖွဲ့သည် ရှေ့ဆက်လာမည့် မသာယာသော နိမိတ်ပြကွက်ပမာ ရပ်တည်နေသည်ဟု တွေးနိုင်ပါသည်။ စာရေးသူသည် ဇာတ်ဆောင် ဆိုးပေကို အာရုံပြုလာအောင် အမူအရာ၊ အပြောများဖြင့် ဇာတ်ကွက်ဖော် တင်ပြထားသည်။ ထိုဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ဆောင်၏ ပြောစကားသည် ဇာတ်လမ်းကို အသက်ဝင်စေသည်။ ဇာတ်ဆောင်၏ဆိုးသွမ်းသောစရိုက်ကို နှစ်သက်လက်ခံလာ၍ အာရုံစူးစိုက်လာ စေသည်။ ဝတ္ထုတွင် –

> " 'မဥရဲ့ နက်နက်နဲနဲ ခက်ခဲတဲ့ အဘိဓမ္မာတွေကိုမသုံးပါနဲ့ ကျုပ်နားမလည် လို့ပါ။ ကျုပ်နားလည်တဲ့ မွန် မြန်မာစကားကို အသားပါပါ ပြောစမ်းပါ၊ ပညတ်မှာ ခတ်သက်ပါတယ်ဆိုတာ။ ခတ်စာကိုပြောတာလား၊ ခတ်စာ ဖြစ်ရင် မီးယပ်အတွက်လား၊ ဒူလာအတွက်လား' ဟု ဆိုးပေက ပြန်၍ ပြောရင်း ခရေပင်ကို ခားမြောင်ဦးနှင့်ထိုးစိုက်ခါ ကလိ၍ နေလေ၏"[၂]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ပြောစကားနှင့်လိုက်ဖက်အောင် ဆိုးပေ၏အမူအရာကို ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားသည်။

ဇာတ်လမ်းအစတွင် နောက်ခံအဖွဲ့နှင့်စထားသည်။ နောက်ခံအဖွဲ့တွင် ပီမိုးနင်း၏ ထူးခြားသော ရေးဟန်ကို တွေ့ရသည်။ အပြန်အလှန် အချီအချ ပြောစကားများဖြင့် ဆိုးပေ၏စရိုက်အဖွဲ့များကို ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဆိုးပေက မဥကို ခိုးရာလိုက်ရန် ပြောသည့်အခန်းတွင် –

> "မြန်မြန်လိုက်ရင် မြန်မြန်ပေါင်းရတာပေါ့။ နှေးနှေးမှလိုက်ရင် နှေးနှေး ပေါင်းရတာပေါ့။ အခုညနေလိုက်ရင် အခုညနေ ပေါင်းရမှာပဲ"[၃]

---

[၁] ပီမိုးနင်း၊ ၂၀၀၄၊ ၃၈။ –ယင်း–၊ ၃၉။

[၂] –ယင်း–၊ ၃၉။

[၃] ပီမိုးနင်း၊ ၂၀၀၄၊ ၄၀။

ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုစကားသည် ဇာတ်ဆောင်စရိုက်နှင့် လိုက်ဖက်သည့် လေသံ ပေါ်အောင် ဖွဲ့သည်။ လေသံပေါ်ရန် ဝါကျတိုများကို သုံးထားသည်။ ပီမိုးနင်းသည် ဆိုးပေ၏ စရိုက်လည်းပေါ်အောင်၊ ဟာသ သဘောလည်းပါအောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

> "လင်မယား ယူတဲ့နေရာမှာ နေးသည်မြန်သည် မရှိပါဘူး၊ အရွယ်ရောက် တာသာ မူလပါ၊ ကျုပ် မင်းကို အမှန် ချစ်တယ် ဆိုတာ မငြင်းနိုင်ပါဘူး။ မင်းနဲ့ကျုပ် ချစ်တာသာ မူလပါ။ ကြာကြာဆိုင်းရင် ကြာရုံပဲရှိပါ လိမ့်မယ်"[၁]

> "ဟောသည် ကျုပ်ရင်ခွင်မှာရှိတဲ့ ရတနာနှင်းပွင့်ကလေးဟာ ခု ပွင့်ချိန် တန်ပါပြီ။ ဘယ်အတွက် တမင်ငုံပြီး လုံးလုံးကြီး ဖူးနေပါသလဲ မဥရဲ့"[၂]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားရာ ဆိုးပေနှင့်မလိုက်ဖက်သော အရေးအဖွဲ့ဖြစ်သဖြင့် စာဖတ်သူအား ရွှင်ပြုံးစေသည်။ ပြောစကားသည် ဇာတ်ဆောင်၏လေသံဖြစ်ရန် အရေးကြီးသည် ဟူသော သီအိုရီနှင့်အညီ ဆရာကြီးက ဝတ္ထုတိုကို ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ မာဂရက်လု(ခ်)[၃] က –

> "ဝတ္ထုရေးသူ၏ အလုပ်မှာ ဇာတ်ဆောင်အသီးသီး ကိုယ်ပိုင် ကွဲပြား ထင်ရှားသော လေသံပေါ်အောင် ကူညီရမည်။ သို့မှသာ စာဖတ်သူတို့အနေနှင့် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ပြောစကားကို ခွဲခြား နိုင်မည်။ သင်သည် သင်၏ဇာတ်ဆောင်များကို သူတို့ ပြော ဟန်ဖြင့် ခွဲပြနိုင်လေလေ စာဖတ်သူအနေနှင့် သူတို့၏ ပုဂ္ဂလိက စရိုက်အမှန်အဖြစ် ယုံကြည်မှု ရှိလေလေ ဖြစ်သည်"[၄]

ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စရိုက်သဘာဝမတူပုံကို လေသံက ဖော်ပြနိုင် သည်။ ဆိုးပေထက် ဆင်ခြင်တုံတရားရှိသော မဥက –

> "အခုည ရှင်နဲ့လိုက်ပြီး ပြေးမှဖြင့် မနက်ကျရင် တစ်ရပ်လုံး မေးငေါ့ကာ အရှက်တကွဲ အကျိုးနည်း

---

[၁] –ယင်း–၊ ၄၁။

[၂] –ယင်း–။

[၃] Margaret Lucke

[၄] Lucke, 1998, 43.

> ဖြစ်အောင် ပြောကြတော့မှာတွေး၍ ကျွန်မကြောက်လှပါတယ်၊ ကျွန်မဟာ သည်ရွာမှ ထင်ရှားတဲ့ သူကြီးသမီးပါ။ အမျိုးဂုဏ်၊ အဆွေဂုဏ်ကို မငဲ့ရာ ရောက်ပါလိမ့်မယ်"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားရာ လေသံကွဲပြားသည်နှင့်အမျှ စရိုက်လည်း ကွဲပြားသွားသည်။ ပီမိုးနင်းသည် ဇာတ်ပျိုးပိုင်းမှစ၍ ဇာတ်တက်ပိုင်း တစ်ဝက်ခန့်ကို ဆိုးပေ၏ သွက်သွက်လက်လက် စရိုက်အဖွဲ့များဖြင့် တင်ပြခဲ့သည်။ ဆိုးပေအား သူကြီးက ဇာတ်ကွက်ဆင်၍ ဖမ်းပြီးချိန်မှစ၍ ကွဲသွားခဲ့သည်။ ထိုအပိုင်းတွင် စာရေးသူက ဇာတ်လမ်းကို အလှည့်အပြောင်းပြုလိုက်သည်။ ဝတ္ထုတိုဖြစ်သည့်အလျောက် အနှစ် (၂၀) ကျော်ကြာသည့် ဇာတ်လမ်းကို တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ဇာတ်ကွက်ဆင် တင်ပြထားသည်။

ဝတ္ထုတွင် ဓားပြကြီးဆိုးပေနှင့် မဥတို့ ပြန်လည်တွေ့ဆုံပုံအခန်းကို ဇာတ်နာသော ပြကွက်အဖြစ် ဖန်တီးထားသည်။ ဇာတ်ကွက်ဆင်ပုံကျွမ်းကျင်သည့်အလျောက် ဝမ်းနည်းစရာ ဇာတ်ကွက်တင်ပြပုံမှာ အပိုအလိုမရှိ ဖန်တီးထားနိုင်သည်။ အရှေ့ပိုင်းတွင် ဆိုးပေ၏ ခပ်ပေါ့ပေါ့ ပြောစကားများဖြင့် ဇာတ်လမ်းကို ဖန်တီးခဲ့သော်လည်း အဆုံးတွင် ဆိုးပေ၏အလွမ်းဖြင့် ဇာတ်လမ်းကို ပြောင်းလဲဖန်တီးထားသည်။ ဆိုးပေသည် ဆိုးတေသော၊ ဇွတ်တရွတ်နိုင်သော၊ ချစ်တတ်သော၊ မိမိအားအနိုင်ကျင့်သူတို့အပေါ်တွင် မထီမဲ့မြင်ပြုတတ်သော စရိုက်မျိုးစုံပါဝင်သည်။ အဆုံးတွင် နောင်တရသွားသောကြောင့် စရိုက်ရှင်ဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း ဇာတ်လမ်းတစ်လျောက်လုံး စရိုက်မျိုးစုံမှ ပါဝင်၍ စရိုက်ကြွဟု ဆိုနိုင်သည်။ အဆုံးတွင် ဆိုးပေနှင့်မဥကြောင့် ကြေကွဲနေရသော ပရိသတ်အား မောင်ကွန်းနှင့်မချစ်တို့ ပေါင်းဖက်ပေးခြင်းဖြင့် ကြည်နူးစေသည်။ စာဖတ်သူအား အလွမ်း၊ အဆွေး၊ အသော ရသမျိုးစုံပေးနိုင်အောင် ရေးသားတင်ပြနိုင်သည်။

ဆရာကြီး၏ ရေးဟန်သည် ထူးခြားးသည်။ မဥသည် ဆိုးပေနောက်လိုက်သောအခါ မဥ၏ မိခင်ဖြစ်ဟန်ကို –

> "မဥ၏မိခင်သည်ကား ဆန့်ငင်ဆန့်ငင်နှင့် တက်၍နေလေ၏။ အိမ်နီးပါးချင်း တို့သည် ကွမ်းရွက်များနှင့် နှာနှပ်ကြလေရာ သတိရလတ်သော် ကြမ်းခင်း၍ ထားသည့်ပမာ၊ ရင်ဘတ်၌

---

[၁] ပီမိုးနင်း၊ ၂၀၀၄၊ ၄၁။

> ကျိုးတို့ကျဲတဲရှိသော နံရံများကို ပိန်ကြုံသော လက်ချောင်းများ နှင့် တပြောင်းပြောင်း တီးခတ်လေ၏”[၁]

ဟု ရေးထားသည်။

သားဖြစ်သူအကြောင်းကြားသောအခါ ဆိုးပေမိခင်၏ ဖြစ်ဟန်ကိုလည်း –

> “သယ် ငါ့သားကိုသူတို့က မရာမတန်ထင်ရ တန် သလားဟု ဒေါသအမျက် ချောင်းချောင်းထွက်ပြီးလျှင် သားဂုဏ် ရောက်ခါ ထမီကို စွန်တောင်ဆွဲပြီး ဝဲပျံ၍ သွားလေသည်”[၂]

ဟု ရေးထားသည်။ ထိုအဖွဲ့များသည် စိတ်ပျက်စရာကောင်းသော အကြောင်းအရာ ဖြစ်သော်လည်း ဟာသစွက်၍ သွက်သွက်လက်လက် ရေးဟန်ဖြင့် ရသမြောက်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဝတ္ထုတွင် ဆိုးပေက မဥအားပြန်ခိုးရန် ဟန်ရေးပြပုံကို တင်ပြရာ၌ လည်း ဝါကျတိုများကိုသုံး၍ ရေးထားပုံမှာ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ ဆိုးပေဝတ္ထုသည် ဇာတ်ဆောင်နှင့်ရေးဟန်ကိုအားပြုထားသော ဝတ္ထုဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဆရာကြီးသည် ဇာတ်ကွက်ဆင်ရာ၌ ငြီးငွေ့မှုမရှိရန် သွက်သွက်လက်လက် တင်ပြနိုင်သည်။ ဝတ္ထုတိုပီသစွာ ဇာတ်လမ်းကို ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ဇာတ်လမ်းဆင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဆရာကြီး၏အတတ်ပညာနှင့် ရေးဟန်အတတ်ပညာ ကျွမ်းကျင်မှုကို ၂၀ ရာစု ခေတ်ဦး ပထမလက်ရာ၌ပင် တွေ့ရသည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

၂၀ ရာစု ခေတ်ဦးကာလသည် ကမ္ဘာ့ဝတ္ထုတိုပုံသဏ္ဍာန်ကို မြန်မာတို့က မြန်မာမှုပြု၍ ခံယူနိုင်ခဲ့သော အချိန် အခါဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင်ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ဝတ္ထုတိုများကိုရေးသူ ရွှေဥဒေါင်း၊ ဒဂုန်ရွှေမျှားနှင့် ပီမိုးနင်း တို့သည် ဝတ္ထုရှည်၊ ဝတ္ထုတိုလောကတွင် ဝတ္ထုပေါင်းများစွာရေးဖွဲ့နိုင်သည့် စာရေးဆရာကြီးများဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့သည် မြန်မာစာပေကို ကျွမ်းကျင်ရုံသာမက အနောက်တိုင်းစာပေကိုလည်း အဖတ်အရှုအားကောင်း သောကြောင့် မြန်မာဝတ္ထုတိုလမ်းကြောင်း စတင်မှုအတွက် အားသာခဲ့သည်။ ဝတ္ထုတိုကို တီထွင်ခဲ့သည်။ တိုးတက်အောင်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

---

[၁] –ယင်း–၊ ၄၂။

[၂] ပီမိုးနင်း၊ ၂၀၀၄၊ ၄၂–၄၃။

ရွှေဥဒေါင်း၏ ပထမဆုံးလက်ရာဖြစ်သော 'မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်' တွင် ထိုခေတ်ဝတ္ထုတို၏ သဘောတရားနှင့်အညီ ဖန်တီးတင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုခေတ် အနောက်တိုင်းဝတ္ထုများတွင် မြုပ်ကွက်၊ လှည့်ကွက်သုံးခြင်း၊ သည်းထိတ်ရင်ဖို စွန့်စားခြင်းအလေ့များ ရှိသကဲ့သို့ အနောက်တိုင်းဝတ္ထုတိုကို ဆက်ခံသော ရွှေဥဒေါင်း၏လက်ရာတွင်လည်း ထိုသဘောပါဝင်နေသည်။ ဇာတ်လမ်းတွင် တော့လွဲဖြစ်ရပ်များ ထည့်သွင်း၍ စာဖတ်သူအား သိလိုစိတ်ဖြစ် အောင်ဖန်တီးယူသည့်သဘောကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ဇာတ်ဆောင်အားလုံး၏ ကံသုံးပါးအမူအရာကိုယူ၍ ရေးဖွဲ့သောကြောင့် အဓိကဇာတ်ဆောင်စရိုက် အားပျော့သွားသည်။ ဇာတ်ဆောင်စရိုက် မပေါ်သည့်အတွက် စာရေးသူက အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် မရေးဘဲ ဇွတ်အတင်း ဖန်တီးထားသည်ဟု သုံးသပ်စရာရှိပါသည်။

ဒဂုန်ရွှေမျှား၏ 'ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ' ဝတ္ထုတွင် စရိုက်ဖော်အဖွဲ့ အနည်းငယ် အားနည်းသည်။ ဇာတ်လမ်းအတွက် အဓိကကျသော ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရာ၌ လျင်မြန်လွန်းသည်။ ဇာတ်ဆောင်အနေနှင့် ဆင်ခြင်တုံ နည်းပါးရာရောက်သည်။ သို့ရာတွင် လူ့လောက၌ မထင်မှတ်သောဖြစ်ရပ်များ ဖြစ်တတ်သည်။ မနာလို ဝန်တိုခြင်းသည် သူတစ်ပါးကိုသာမက မိမိကိုယ်ပါ ပျက်စီးစေနိုင်သည့် ဘဝအသိကို ပေးသည်။ ဝမ်းနည်းကြေကွဲဖွယ်ဖြင့် ဘဝအသိပေးသော ဝတ္ထုဖြစ်သည်။

ပီမိုးနင်း၏ 'ဆိုးပေ' ဝတ္ထုမှာ ဝတ္ထုတိုအတတ်ပညာပိုင်းနှင့် လေ့လာလျှင် ဝတ္ထုတိုအတတ်ပညာ ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဇာတ်ဆောင်၏ ထူးခြားသော စရိုက်ကိုအခြေခံ၍ အားပြုရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဇာတ်လမ်းဆင်ပုံကောင်းမွန်၍ ဇာတ်ဆောင်စရိုက်ပေါ်လွင်ပြီး သဘာဝကျသည့်အပြင် ရသခံစားမှုနှင့် ဘဝအသိကို ပေးနိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ၂၀ ရာစု စာရေးဆရာကြီးများ၏ ပထမဆုံးလက်ရာများဟုဆိုစေကာမူ အနောက်နိုင်ငံများ၌ အသားကျနေသော ဝတ္ထုတိုအတတ်ပညာသဘောကို သုံးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဝတ္ထုတိုပေါ်ဦးစတွင် အနောက်တိုင်းပညာရှင်များသည် ဖျော်ဖြေမှုကို ဦးစားပေးသကဲ့သို့ မြန်မာ ပညာရှင်များသည် ဖျော်ဖြေမှုကို အလေးကဲဖွဲ့သည်။ ဇာတ်ဆောင်ပိုင်းတွင်မူ လူ့သဘာဝအဖွဲ့အနေနှင့် အားနည်းပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ဝတ္ထုတိုများတွင် ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်း၏ 'မောင်သိန်းတင် မသိန်းရှင်' ဝတ္ထုတို သည် ဇာတ်လမ်းဖန်တီးမှုအားကောင်း၍ ဆရာကြီးဒဂုန်ရွှေမျှား၏ 'ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ' ဝတ္ထုတိုသည် ဇာတ်ဆောင်ဖန်တီးမှုအားကောင်းသည်ကို တွေ့ရပြီး ဆရာကြီးပီမိုးနင်း၏ 'ဆိုးပေ' ဝတ္ထုမှာ ဇာတ်ဆောင် ဖန်တီးမှုထူးခြားသော ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်အဖြစ် တွေ့ရှိရပါသည်။

နိဂုံး

၂၀ ရာစုခေတ်ဦး မြန်မာကာလပေါ်ဝတ္ထု၏ လမ်းကြောင်းကို ဦးဆောင်သူ အထက်ဖော်ပြပါ ဝတ္ထုရေး ဆရာကြီးများ၏ ဝတ္ထု (၃)ပုဒ်ကို လေ့လာကြည့်ရာတွင် ဆရာကြီးများ၏ မြန်မာစာပေလောကကို ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေလိုသော အရင်းခံ စေတနာကို တွေ့ရပါသည်။ စေတနာရှိသည့်အလျောက်လည်း ဝတ္ထုတို ဆိုသည့် အနုပညာပစ္စည်းတစ်ရပ်ကို ဖန်တီးယူနိုင်သော စိတ်ကူးစိတ်သန်းဖြင့် ဖန်တီးမှုအတတ်ပညာများလည်း ကျွမ်းကျင်ခဲ့ကြပါသည်။ မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ဝတ္ထုတိုအတတ်ပညာပိုင်းတွင် ဖွံ့ဖြိုးမှုများမှာ အားရဖွယ်ဖြစ်သည်။ အထက်ပါဆရာကြီးများ၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသော ဝတ္ထုတို လမ်းကြောင်းကိုလည်း ဆက်လက် လေ့လာသင့်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ကျော်အောင်။ (၁၉၇၉)။ *နိုင်ငံခြားဝတ္ထုတို၊ ဝတ္ထုတိုစာတမ်းများ (ပထမတွဲ)*။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၂၀၀၉)။ *မြန်မာဝတ္ထုတိုပေါ်ပေါက်လာပုံ၊ မြန်မာဝတ္ထုတိုရှုခင်း*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချို အနုပညာ။

ဇော်ဇော်အောင်။ (၂၀၁၆)။ *ရှိမနေတစ်အလွမ်း*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချို အနုပညာ။

ရွှေမျှား(ဒဂုန်–)။ (၂၀၀၄)။ *ချင်းဗိုလ်မောင်တက်တူ၊ စာရေးဆရာတို့၏ ပထမဆုံးလက်ရာမွန်များ*။ ရန်ကုန်၊ Quality Publishing House.

ရွှေဥဒေါင်း။ (၂၀၀၄)။ *မောင်သိန်းတင်နှင့် မသိန်းရှင်၊ စာရေးဆရာတို့၏ ပထမဆုံးလက်ရာမွန်များ*။ ရန်ကုန်၊ Quality Publishing House.

ပီမိုးနင်း။ (၂၀၀၄)။ *ဆိုးပေ၊ စာရေးဆရာတို့၏ ပထမဆုံးလက်ရာမွန်များ*။ ရန်ကုန်၊ Quality Publishing House.

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Hills, Rust. (1977). Writing In General And the short story In particular, Boston, Houghton. Mifflin Company.

Howthorn, Jremy. (1986). Studying the Novel And Introduction Edward Arnold. Pty Ltd. 80. Woverley Road, Caulfied East, Victoria 3145.

King, Sophie, (2008). How to Write Short Stories for Magazing united kingdom Spring Hill House, spring Hill Road, Begbrok, oxford ox5 IRX.

Lucke, Margaret. (1998). Schaum's Quick Guide. To Writing Great Short Stories New York: Mc Graw. Hill, West 19th street.

Ralph, Raush, Morner Kathleen, (1998). NTC's Dictonary at literary Terms. USA NTC Publishing Group Lincoln. wood, Illinois.

Withcomb, Laura. (2009). Novel short Cuts, Ten Technigues the Ensure A great first Draft WRITER'S DIGEST Book. Cincinnati, Ohic.